

Львівський інститут Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Інститут регіональних досліджень НАН України

**Суспільні трансформації і безпека:
глобальний, національний та
особистісний виміри**

*Матеріали доповідей Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Львів, 12 червня 2014 р.)*

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТИ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	8
Бубела Р.І. Принципи викладання другої іноземної мови у контексті явища міжкультурної комунікації.....	9
Катачина О.О. Мова-помічник адаптації українців у іншомовному суспільстві (на матеріалі чеської мови).....	14
Кудрик Л.Г., Сурмяк Ю.Р. Психологічна готовність педагога до організації самовиховання особистості.....	15
Леськів М.М. Особливості політичної культури сучасної України.....	22
..	
Матюшко Л.І. Світовий досвід та національні особливості формування громадянського суспільства в Україні.....	24
Сарабун О.Б. Екзистенційна відповідальність як спосіб соціалізації індивіда.....	30
.	
Шайнер А.І. Ефективність вивчення іноземної мови на шляху до європейського та світового простору.....	32
Щербовських М.В. Мовна особистість та її формування у культурному просторі.....	35
.....	
СЕКЦІЯ 2. СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	39
Дмишко О.С. Фактори формування та розвитку українського національного характеру.....	40
Дмишко О.С., Кулеша В.С. Фактори формування та розвитку національної свідомості та самосвідомості українців.....	42
Дмишко Х.А. Оцінка психо-емоційного стану у дітей з різним рівнем інтенсивності карієсу.....	45
Закалик Г.М., Завадка О.Г. Емоційне вигорання у медичних сестер різного профілю.....	47
.....	
Закалик Г.М., Ірш Л.А. Розвиток уяви як психологічної основи креативності у дітей старшого дошкільного.....	51

віку.....	
Закалик Г.М., Огоновська С.О. Особистісні відмінності підлітків.....	56
Компанович М.С. Психологічний компонент виникнення психосоматичних розладів у підлітковому віці.....	58
Компанович М.С., Зошій І.В. Соціально-психологічні аспекти діяльності юриста.....	60
Компанович М.С., Космина Л.І. Конфлікт як засіб регуляції міжособистісних відносин.....	63
Марциняк-Дорош О.М., Вороняк Н.І. Комунікативне вміння дітей, які навчаються в школах інтернатного типу	66
Петринич О.Г., Дубас О.Д. Тривожність як фактор, що впливає на виникнення залежності до тютюнопаління.....	69
Петринич О.Г., Пилипенко О.В. Дослідження індивідуальної специфіки психічних процесів у молодших школярів.....	72
Петринич О.Г., Проць Л.О. Дослідження відмінностей гендерної поведінки у конфлікті.....	74
Сичов Г.С. Процес соціалізації особистості: організаційно-управлінський аспект.....	77
Шувар Н.М. Казка як метод сучасної психологічної корекції для дітей старшого дошкільного віку.....	79
СЕКЦІЯ 3. СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	84
Андрейків Т.Я. Ресурсні ризики банків.....	85
Белей С.Е., Дрозд Т.В. Аналіз фінансового стану як основний напрям фінансового аналізу підприємства.....	87
Біла О.Г. Фінансові ресурси і фінансові можливості інвестиційно-інноваційного розвитку споживчої кооперації України	89
Боднарюк І.Л. Оцінка кредитного портфеля банку за критерієм якості.....	92
Городня Т.А., Гриншпун Г.А. Інноваційна діяльність, як складова ефективного розвитку підприємства.....	95
Городня Т.А., Кузик Т.А. Фінансова стійкість та платоспроможність	

підприємства в умовах економічної трансформації.....	98
Гулич О.І. Трансформація організаційного механізму екологічної безпеки України в контексті транскордонного співробітництва.....	101
Добуш З.О. Засоби посилення економічної безпеки підприємств роздрібної торгівлі	103
Іляш Н.І. Ризики та загрози інвестиційно-інноваційної діяльності в реальному секторі економіки.....	108
Іляш О.І. Концептуальні моделі соціально-економічної безпеки національних та регіональних систем на різних рівнях ієрархії управління.....	110
Крамченко Р.А. Аналіз загальних витрат на освіту в розрізі їх провайдерів і фінансуючих організацій.....	113
Леус М.М. Соціальна відповідальність та шляхи підвищення її рівня.....	117
Лупак Р.Л. Функціональні складові забезпечення адаптації підприємств до конкурентного середовища.....	120
Магас Н.В. Аналіз фінансової стійкості підприємств роздрібної торгівлі як індикатора їх конкурентоспроможності.....	122
Маргіта М.В. Інституціональні фактори розвитку локального соціального потенціалу.....	127
Маргіта Н.О. Внутрішній потенціал стимулювання продуктивних інновацій на підприємстві.....	130
Мединська Т.В. Особливості екологічного оподаткування в умовах євроінтеграції України.....	133
Мединська Т.В., Плакса Ю.Є. Податок на доходи фізичних осіб: недоліки та пріоритети реформування в Україні.....	136
Миронюк А.К., Балко Р.В. Засади створення трансрайонних рекреаційно-туристичних центрів у контексті економічної безпеки регіону.....	139
Міценко Н.Г. Соціальні ефекти інтеграційних процесів в	

АПК.....	14
.	2
Міщук І.П. Теорія і практика формування системи логістики мережевих торговельних компаній.....	14
	4
Міщук І.П., Градюк Н.М. Критерії оцінювання внутрішньої складової соціальної відповідальності підприємства.....	14
	8
Мосціховський Ю.І. Кредитні ресурси банків України та їх роль у поцесах суспільного відтворення.....	15
	1
Набиванець І.Р. Об'єктивні та суб'єктивні чинники механізму забезпечення економічної безпеки соціальної сфери.....	15
	4
Онишко О.С. Суть та форми інвестування торговельних підприємств..	15
	8
Парфенюк Є.І. Тракткування сутності категорії «фінансова безпека підприємництва».....	16
	0
Полюга В.О., Полюга Д.М. Проблеми регулювання економічної безпеки у сфері лісокористування Карпатського регіону та напрями їх вирішення.....	16
	4
Руцишин Н.М. Економічна суть та роль прибутку банку в сучасних умовах.....	16
	8
Стефанишин О.Б. Необхідність інституціональної модернізації національної економіки.....	17
	2
Угнівенко Р.Р. Сутність попиту і пропозиції на ринку банківських продуктів і послуг.....	17
	4
Чабанюк О.М. Інтелектуальний капітал: суть та значення у контексті соціального розвитку бізнесу.....	17
	7
Шушкова Ю.В. Недоліки державної політики забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в Україні.....	17
	9
СЕКЦІЯ 4. МІГРАЦІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НОВОГО ГЛОБАЛЬНОГО СВІТУ. БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНС-ФОРМАЦІЙ.....	18
	4

Садова У.Я. Розвиток територіальних міграційних систем у контексті інтеграційних намірів України	18
	5
Біль М.М. Інфраструктурне забезпечення міграційних мереж України та Польщі.....	18
	8
Бачинська М.В. Удосконалення системи захисту мігрантів в Україні у контексті адаптації зарубіжного досвіду.....	19
	2
Боднар Р.Д. Аналіз зовнішньої торгівлі товарами України з країнами СНД та Європи за допомогою економетричних методів.....	19
	5
Бондаренко Ю.Г., Василюшина О.В. Важливість ризик- менеджменту в умовах економічної трансформації.....	19
	8
Беля П.П. Проблеми раціонального використання і управління лісовими ресурсами в умовах економічних трансформацій.....	20
	0
Вдовин М.Л., Березяк І.М. Оцінювання рівня ефективності програм залучення інвестицій в регіон та шляхи мінімізації інвестиційних ризиків в ринкових умовах.....	20
	3
Гембара В.М., Данилюк Л.Г. Математичне моделювання деяких економічних і фінансових задач.....	20
	5
Гаврилко Г.П. Рейтингова оцінка діяльності санаторно-курортного комплексу України: регіональний аспект.....	20
	8
Гинда О.М. Розвиток людського потенціалу та його вплив на економіку України.....	21
	2
Гринькевич В.М., Сверида О.В. Людські ресурси в індустрії краси та здоров'я: соціальна структура, мотивація та розвиток.....	21
	6
Делія О.В. Розвиток місцевого самоврядування у період суспільних трансформацій.....	21
	9
Закладній О.А. Сучасний бізнес в суспільному розвитку держави: аспекти управління і безпеки.....	22
	0
Зомчак Л.М., Романич І.Б., Вдовин М.Л. Інформаційна економіка як сучасний етап розвитку економічних систем.....	22
	4

Іванюк У.В. Вплив трансформаційних змін на розвиток конкурентоспроможності аграрного сектору національної економіки....	22
	6
Іванюк У.В., Мазур А.О. Розвиток та особливості корпоративної культури в умовах суспільних трансформацій в економіці.....	23
	1
Іванишин Ю.Я. Особливості впливу стану довкілля на демографічну ситуацію у контексті створення регіональних еколого-демографічних... кластерів.....	23
	4
Кокнаєва М.О. Міграція людських ресурсів та їх особливості в умовах глобалізації.....	23
	8
Корончевська О.І. Управління екологічними ризиками у лісовому господарстві.....	24
	0
Лелик Л.І., Гринькевич О.С., Сас Н.П. Оцінювання соціальної відповідальності бізнесу в управлінні економічною безпекою.....	24
	3
Мульська О.П. Соціальний захист дітей трудових мігрантів.....	24
	6
Мульська О.П., Москва О.Б. Сучасні виклики організаційної культури вітчизняних підприємств.....	25
	1
Оліховська М.В., Цимбаліста Н.А. Розвиток агробізнесу в регіонах України в умовах соціально-економічних трансформацій.....	25
	6
Омельченко О.В. Поліпшення управління дисципліною на регіональних підприємствах.....	26
	1
Петінова В.А. Ризик-менеджмент як основа ефективного функціонування сучасного підприємства.....	26
	2
Погориляк О.О. Оцінка ефективності функціонування готельного господарства в умовах економічних трансформацій.....	26
	3
Процак К.В. Особливості мотивації персоналу до здійснення інноваційної діяльності.....	26
	5
Ріпка О.М. Чинники геокультурних трансформацій в українських Карпатах: суспільно-географічні аспекти.....	26
	7
Романич І. Б. Ризик-менеджмент поштової логістики.....	27
	0

Рябоконт М.В. Вплив зовнішньої міграції на формування внутрішнього ринку праці.....	27
	1
Шевчук А.В. Метрополійні освітні, наукові та інноваційні функції міст західного регіону України: підходи до оцінки.....	27
	4

2. Штуль І.П. Посилення процесів міжнародної міграції в умовах глобалізації // Зб. наук. пр. Вип. 37 / Відп. ред. В.Є.Новицький. – К.: ІСЕМВ. – 2003. – С. 231–238.

3. Ольшевська І.П. Транснаціоналізм бізнесу і нова роль мігрантів // Вісник Прикарпатського університету. Вип. 5. – 2007. – С. 198–204.

4. Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 р.: постанова КМУ від 24.06.2006 р. № 879.

5. Про основні напрями соціальної політики на період до 2004 року: Указ Президента України від 24.05.2000 р. № 717 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – С. 11

*А.В. Шевчук,
старший науковий співробітник
Інституту регіональних досліджень НАН України*

МЕТРОПОЛІЙНІ ОСВІТНІ, НАУКОВІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ФУНКЦІЇ МІСТ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ

На сучасному етапі розвитку суспільства в великих містах відбувається концентрація освітніх, наукових та інноваційних центрів, які безпосереднім чином впливають на прилеглу територію регіонів. Перед великими містами в регіонах ставиться задача освоєння інновацій та поширення їх на прилеглу територію, що дасть змогу пришвидшення розвитку як самого міста метрополії так і його навколишнього простору, приводячи в кінцевому результаті до загального розвитку регіону та держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням та аналізом метрополійних функцій міст займалися такі вчені як Підгрушний Г., Денисенко О., Шевчук Л., Мельник М., Казьмір Л., Кушнірецька О., Щеглюк С., Дружинін А., Маршан П., Кратке С., Гаусьєр Н. та ін. Але тема вивчення метрополійних функцій міст України та оцінка їх впливу на прилеглу територію залишається слабо висвітленою в наукових працях.

Актуальність дослідження метрополійних функцій міст в наш час обумовлена підвищенням ролі та впливу великих міст на соціально-економічний розвиток регіону, визначальну роль в поширенні функцій освіти науки та інновацій на прилеглі території. Практична оцінка поширення таких функцій, прогнозованість та їх підсилення повинні стати запорукою пришвидшення соціально-економічного розвитку регіонів України.

Мета даної публікації виробити підходи до оцінки освітньої, наукової та інноваційно-креативної метрополійних функцій міст та визначити характер їх поширення.

Приналежність міста до метрополії засвідчують його функції, які поширює муніципальне утворення на прилеглий регіон. Концентрація інтелектуального, економічного та фінансового потенціалу в місті, як центрі регіону визначає його провідну роль в поширенні метрополійних функцій, серед яких можна визначити економічну, соціальну, політичну, інвестиційну, технологічну, духовну, наукову, освітню та інноваційно-креативну. Завдяки комунікації з відповідними просторовими утвореннями (іншими метрополісами, агломераціями, регіонами та

ін.), які є носіями передового досвіду в різних сферах, а також власному технологічному і науково-освітньому потенціалу, метрополіси стають територіальними центрами продукування суспільних інновацій [1].

Під метрополійною функцією ми розуміємо можливості поширення центральним містом процесів, механізмів, явищ, технологій мобілізації, концентрації та перерозподілу ресурсів на прилеглі території.

Вивчення метрополійних функцій та їх оцінка повинні дати можливість реалізації основних напрямів пришвидшення соціально-економічного розвитку регіону через впровадження інновацій, підвищення освітнього рівня населення регіону та розвиток науки в ньому. Серед таких основних напрямів є наступні:

- підвищення ролі та привабливості міста як метрополійного центру регіону в якому відбувається концентрація освітнього, наукового та інноваційно-креативного потенціалу з подальшим поширенням на прилеглу територію;
- підтримка інноваційної діяльності, створення умов для генерації інновацій на всіх рівнях;
- налагодження співпраці між державним та приватним сектором для організації трансферу знань, впровадження інновацій, взаємодії освіти, науки та бізнесу та кращому поширенню метрополійних функцій в регіоні;
- рівномірне та збалансоване поширення метрополійних функцій з міста в регіон з метою забезпечення максимального пришвидшення соціально-економічного розвитку регіону та його рівномірності.

Для забезпечення виконання цих напрямів необхідна оцінка метрополійних функцій, їх наявності, поточного стану та способів реалізації та підсилення. Для початку необхідно виділити саму функцію та показники, які її характеризують. Кількісним елементом, що характеризує метрополійну функцію очевидно є наявність в місті, як ядрі регіону великої частки концентрації певного показника порівняно з прилеглою територією. В випадку освітньої функції це велика концентрація навчальних закладів регіону в місті метрополії, наукової – наукових установ, інноваційно-креативної підприємств, що впроваджують інновації, технопарків тощо. За даними Головного управління статистики у Львівській області, у 2012 році з 22 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації 20 були розташовані у м. Львові. Із загальної кількості студентів області – 83% навчались у Львові, а частка випущених спеціалістів сягала 82%. З вузів I-II рівнів акредитації 50% зосереджено у місті. Тут навчалось відповідно 55% та було випущено 56% спеціалістів від загальнообласного показника [2]. Крім того в області розташовано філіали вузів, що свідчить про наявність метрополійної освітньої функції міста Львова у Львівській області. Для реалізації інноваційно-креативної функції метрополіса окрім освітніх об'єктів велику роль відіграють наукові структури та освітні установи. Нажаль, тут спостерігаємо чимало проблем, які формуються на тлі гострого браку бюджетних коштів фінансування науково-дослідних робіт та демотивації підприємницьких структур фінансування (замовлення) відповідних досліджень. У результаті посилюється розрив між кількістю осіб з науковим ступенем та особами, що дійсно займаються науковою діяльністю.

Також необхідною умовою наявності метрополійної функції міста необхідно вважати наявність її прояву на прилеглий території як в кількісному так і просторовому аспекті. Ідеальним проявом на територіальній структурі певної функції є її затухаючий характер прояву – з більшою концентрацією від ядра з послабленням дії на периферії із збільшенням відстані від регіонального центру, що являє собою просторовий підхід до оцінки. Причому в великому масштабі ця функція може мати прояви утворення ядер на прилеглий території утворюючи фрактальні кластери в місцях найбільшого зосередження в регіоні, які в свою чергу проектуватимуть відображення даної функції з своїми можливими змінами на свою прилеглу територію (рис. 1). Такий принцип подібності може широко використовуватись для підсилення передачі знань та технологій в регіоні з набуттям певних специфічних регіональних ознак. Прикладом такої фрактальної структури може знову ж таки бути наявність філій навчальних закладів в регіоні в більших містах, звідки вже від них іде поширення цієї функції на прилеглий території.

В процесі своєї діяльності місто як метрополія створює систему, яка складаються з системоформуючого ядра, та напрямлених на прилеглу територію метрополійних функцій, що проникають в регіон та слугують способом поширення технологій та трансферу знань. При повторенні в регіональних центрах, в яких відбувається концентрація прикладання в регіоні поширених функцій і утворюється структура яка подібна до загально регіональної – фрактальна структура поширення метрополійних функцій через регіональні ядра.

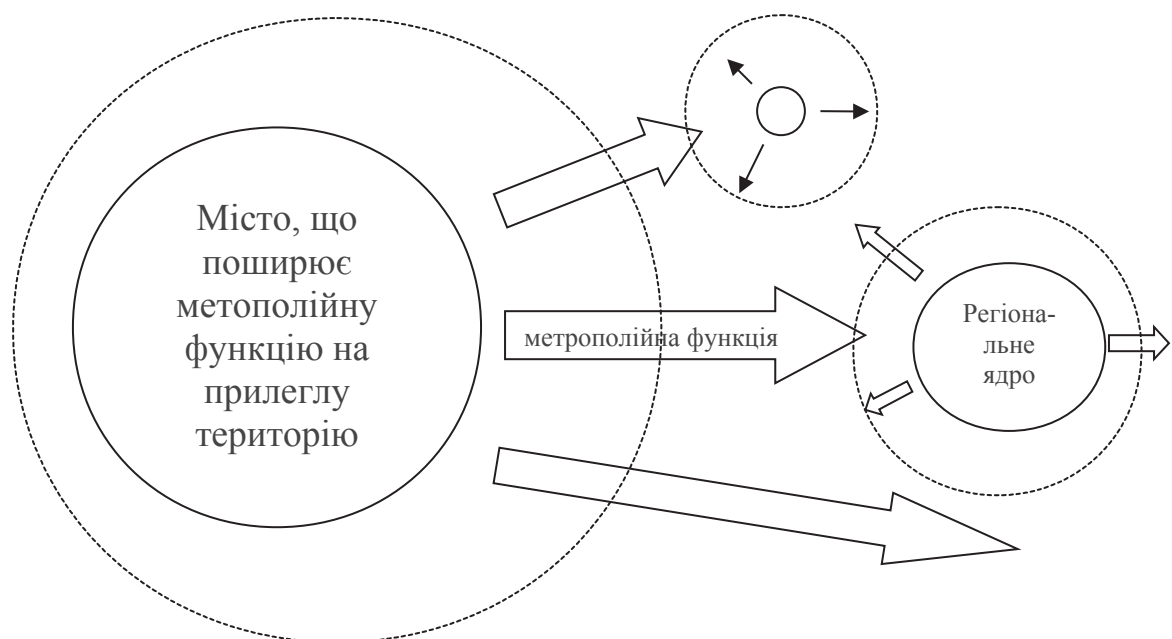

Рис. 1. Фрактальна структура поширення метрополійної функції міста через регіональні ядра

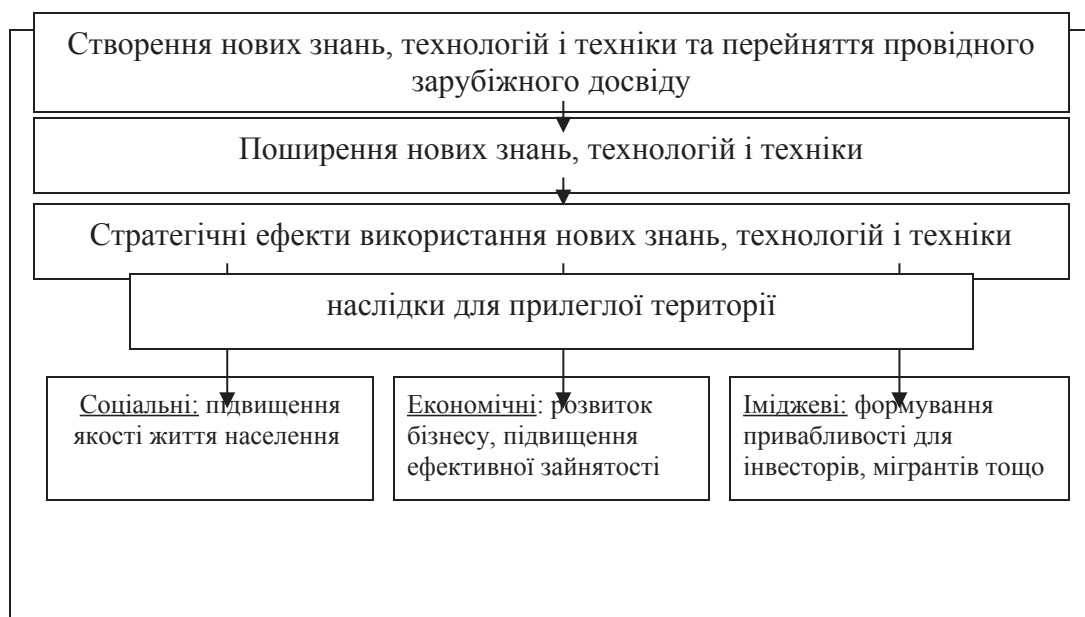
В той же час прослідкувати просторовий ефект поширення інших метрополійних функцій не завжди легко. Зокрема, важко це зробити для

інноваційно-креативної функції, де знання та технології, що поширюються великим містом на прилеглу територію можуть видозмінюватись та застосовуватись з певними регіональними особливостями, можуть бути труднощі з ідентифікацією джерела поширення знань в регіоні. Метрополіси відіграють визначальну роль у впровадженні інновацій у суспільну практику завдяки значним фінансовим, технологічним, організаційним та іншим видам ресурсів, а також загальній спрямованості метрополісного середовища на впровадження нововведень та «виштовхування» застарілих видів діяльності за рахунок розвиненого конкурентного середовища.

Крім кількісного та просторового підходу до вивчення впливу метрополійних функцій необхідно також аналізувати і структурно-функціональний підхід [3], який виражається в поширенні певних функцій міста метрополіса на прилеглу територію та вивчення їх впливу (див. рис.2).

Структурно-функціональний підхід дозволяє визначати конкретні функції, які виконують поширення тих чи інших процесів чи явищ з метрополії в регіон, визначати функціональний вплив на соціально-економічні процеси на прилеглий території.

Очевидно, що основоположним підходом до вивчення метрополійних функцій повинен бути системний підхід, який врахує особливості всіх інших, та дасть змогу найбільш широко оцінити вплив міста на його навколишню територію. Системний підхід повинен увібрати в себе відпрацьовані методи кількісного, просторового та функціонального підходів, враховувати зв'язки між досліджуваними явищами та процесами і взаємозв'язок одних показників від інших.

Дослідження впливу великих міст на прилеглу територію і навколишні регіони через свої функції мають дуже велику вагу на даному етапі розвитку людства. Підсилення їх позитивного впливу здатне значно пришвидшити соціально-економічний розвиток регіонів, забезпечити його рівномірність та інноваційність. Системний підхід та окреме дослідження в певних площинах метрополійних функцій повинно сприяти поширенню інновацій, технологічних процесів та трансферу знань в регіоні.

Література

1. Підгрушний Г. Міста-метрополіси як новітня форма територіальної організації суспільства / Г. Підгрушний, О. Денисенко // Досвід та перспективи розвитку міст України. Збірник наукових праць. – 2010. – № 18. – С. 65-78.
2. Регіональна статистика. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2006p/dialog/statfile1_r.asp
3. Новосельцева А.С. Эволюция подходов к оценке роли мегаполисов в системе мирового хозяйства // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 3: Экономика. Экология. № 1, 2010. С. 167-172.

Суспільні трансформації і безпека: глобальний, національний та особистісний виміри

*Матеріали доповідей Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Львів, 12 червня 2014 р.)*

Матеріали представлені в авторській редакції.
Оргкомітет конференції не несе відповідальності за зміст матеріалів, які
представлені авторами для публікації

Підписано до друку 20 червня 2014 р.

Формат 60x84 1/16

Папір офсетний

Друк офсетний

Замовлення _____

Тираж 100

**Львівський інститут МАУП
79058 м. Львів, вул. Мазепи, 29**